

نوروز، جشنی امیدبخش و تحول آفرین نزد ایرانیان

جشن نوروز که پنج سالی است عنوان جهانی به خود گرفته، یادگاری است از ایرانیان کهن که برای نیایش آفریدگار جشنی بزرگ برپا می کردند تا نخستین روز از ماه فروردین را گرمی بدارند.

جشن نوروز که پنج سالی است عنوان جهانی به خود گرفته، یادگاری است از ایرانیان کهن که برای نیایش آفریدگار جشنی بزرگ برپا می کردند تا نخستین روز از ماه فروردین را گرمی بدارند.

پرونده جشن نوروز در سال 1388 با محوریت ایران و همکاری کشورهای حوزه نوروز در فهرست میراث ناملموس سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد (یونسکو) به ثبت جهانی رسید.

#8226&روز جهانی نوروز

این جشن در ایران باستان به قدری وسعت داشته و اقوام مختلف را در بر می گرفته است که کارشناسان میراث فرهنگی گستره آن را از مصر تا چین ارزیابی می کنند.

نگاهی به روند شکل گیری این جشن کهن نشان می دهد، ایرانیان در قدیم برای هر روز از ماه نامی گذاشته بودند و روز اول بهار یا فروردین، هرمزد نام داشت که در این روز جشنی بزرگ برپا کرده، به شادی و نیایش آفریدگار می پرداختند.

از چند روز مانده به نوروز، مراسم و آیین های ویژه آن آغاز می شد که تا چند روز پس از آن نیز ادامه داشت.

در روزهای اول دوره نوروزی، مراسم بطور همگانی برگزار می شد که به آن نوروز عامه می گفتند و از روز ششم به بعد، بزرگان و خواص آن را نزد خود ادامه می دادند که به آن نوروز خاصه گفته می شد، اما در هر حال شادی و نیایش ویژگی بارز جشن نوروز بود.

در افسانه ها و اسطوره ها از جمله در شاهنامه فردوسی، نوروز را به جمشید شاه نسبت داده اند؛ فردوسی در شاهنامه اثر جاودان خود در قالب شعر، نوروز را همان روزی می داند که جمشید بر تخت شاهی نشست و تاج مرصع بر سر نهاد و همگان آن روز را که روز شکست اهریمن بود، روزی نو و نوروز نامیدند.

به جمشید بر گوهر افشاندند

مر آن روز را روز نو خواندند

سر سال نو هرمز فرودین

برآسوده از رنج تن دل ز کین

بزرگان به شادی بیاراستند

می و جام و رامشگران خواستند

چنین روز فرخ از آن روزگار

بمانده از آن خسروان یادگار

هرچند برخی شرق شناسان و ایران شناسان، نوروز را متأثر از برخی جشن های کهن ملل، قدیمی تر می دانند اما همه می دانند نوروز ایرانی تجلی فرهنگ ایرانی است که قرن هاست با آیین و سنن خاص خود در این سرزمین برپا می شود.

سفره هفت سین را می توان نماد اصلی این آیین برشمرد که با گذاشتن هفت گونه گیاه و خوردنی، آب و آیین، شمع و سبزه و کتاب آسمانی بر سفره شکل می گیرد و در لحظه تحویل سال همه اعضای خانواده گرد آن جمع می شوند و برای سال نو از درگاه خداوند برکت، امید و سلامتی درخواست می کنند.

در آستانه سال نو، ایرانیان سفره هفت سین می گسترانند و در آن کتاب آسمانی، آب و آیین، شمع و چراغ، نقل و نبات و گل و سبزه می نهند و در لحظه حلول سال نو در برابر سفره ای از برکت الهی و به امید رونق و بهبود و معیشتی بهتر دست به دعا برمی دارند.

سفره هفت سین نوروز شامل سیر، سرکه، سمنو، سنجد، سماق، سیب و سبزه تنها یک چیدمان معمولی نیست، بلکه هر یک از این اجزاء بر اساس یک اعتقاد و فلسفه وجودی به این سفره راه یافته اند.

اما اینکه چرا عدد هفت محور این انتخاب است را می توان در تقدس و جایگاه ویژه آن در بین اقوام قدیم دانست؛ در کنار این نگاه ویژه به هفت، ریاضیدانان این عدد را نشانه کمال می دانند، زیرا از مجموع سه و چهار به دست می آید که این دو عدد در دو شکل هندسی پایدار یعنی مثلث و مربع تجلی یافته اند و بر این اساس عدد هفت نمایانگر کمال و پایداری است.

البته بسیاری از اقوام، عدد هفت را خوش یمن می دانند که این دیدگاه در ادیان الهی و باورهای دینی مردم نیز تجلی یافته ، از این رو قرن هاست این عدد در چینش سفره نوروزی جایگاه ویژه ای دارد.

بزرگی و جایگاه رفیع نوروز در بین ایرانیان، سنت های قابل تاملی را در کنار آن رقم زده است: از نو کردن لباس و خانه تکانی آن هم به تبعیت از نو شدن طبیعت تا غذاهای ویژه شب عید، دید و بازدید و عیدی دادن و عید دیدنی.

نوروز تنها یک نام نیست بلکه مقدمه و موخره ای دارد که با جشن آخرین چهارشنبه سال آغاز و با جشن سیزدهم نوروز پایان می یابد.

میرنوروزی را می توان از دیگر آیین های برگرفته از نوروز دانست که مردم عادی برای ایجاد لحظات شاد و مفرح در نوروز برپا می کردند؛ به این ترتیب که برای دوره نوروز فردی را به عنوان میرنوروز انتخاب می کردند و لباس های رنگین به آن می پوشاندند که در کوی و برزن به راه می افتاد و موجب سرگرمی مردم می شد.

عمو نوروز که با رویی به رنگ زغال و لباس های رنگین در آستانه نوروز در کوچه و خیابان به راه می افتاد و شعر می خواند، یکی دیگر از یادگارهای این ایام است که تا چند دهه پیش در ایران معمول بود اما با گسترش شهرنشینی، دیگر کمتر مورد توجه است.

با فرارسیدن سیزدهمین روز فروردین که پایان دوره نوروزی تلقی می شود، مردم در دشت و فضاهای سبز گرد هم می آیند و به شادی می پردازند و غذاهای ویژه این روز را می پزند و سبزه های خود را به جوی آب می سپارند تا از آنچه به عنوان بد یمنی سیزدهم فروردین یاد شده از خانه و خانواده خود دور کنند.

در مجموع نوروز را می توان جشنی امیدبخش و تحول آفرین نزد ایرانیان دانست که در بطن خود ستایش و نیایش پروردگار را جای داده است.

جشنی که با دعا و اندیشه های پاک و روشن و به دور از خشم و کینه جویی آغاز می شود و تلاش می کند تا با امید به آینده ای روشن، از بی عدالتی، کاهلی و ناسپاسی بپرهیزد.

منبع: ایرنا